

SERAMİK SEKTÖRÜ NOTU

1. Dünya Seramik Sektörü

1.1 Seramik Kaplama Malzemeleri

2007 yılında 8,2 milyar m² olan dünya seramik kaplama malzemeleri üretimi, 2008 yılında bir önceki yıla oranla %3,5 artarak 8,5 milyar m²'ye ulaşmıştır. Üretimdeki artışa rağmen, büyüme hızı geçmiş yıllara oranla oldukça düşüktür. Son beş yıllık dönemde sektörün yıllık ortalama artış hızı %7,3 iken, 2008 yılında artış %3,5 olmuştur.

Tablo 1: Dünya Seramik Kaplama Malzemeleri Üretiminde İlk 30 Ülke

	ÜLKE	2004 (Milyon m ²)	2005 (Milyon m ²)	2006 (Milyon m ²)	2007 (Milyon m ²)	2008 (Milyon m ²)	2008 Dünya	2008/2007
							Üretiminden	Değişim
							Aldığı Pay	Oran
							(%)	(%)
1	Çin	2.300	2.500	3.000	3.200	3.400	40,0	6,3
2	Brezilya	566	568	594	637	713	8,4	12,0
3	İtalya	589	570	569	559	513	6,0	-8,3
4	İspanya	596	609	608	585	495	5,8	-15,3
5	Hindistan	270	298	340	385	390	4,6	1,3
6	İran	175	190	210	250	320	3,8	28,0
7	Endonezya	163	175	170	235	278	3,3	18,1
8	Vietnam	138	176	199	254	270	3,2	6,3
9	Türkiye	216	261	265	260	225	2,6	-13,5
10	Meksika	177	196	210	215	205	2,4	-4,8
11	Rusya	90	100	115	127	143	1,7	12,6
12	Mısır	92	112	122	130	140	1,6	7,7
13	Tayland	135	138	139	130	130	1,5	0,0
14	Polonya	84	108	110	112	118	1,4	5,4
15	Malezya	66	71	75	75	85	1,0	13,3
16	BAE	60	68	75	76	77	0,9	1,3
17	Portekiz	71	72	74	74	74	0,9	-0,4
18	Arjantin	43	48	54	60	60	0,7	0,0
19	Almanya	59	62	64	67	59	0,7	-11,5
20	Fas	40	44	47	50	51	0,6	2,0
21	ABD	65	61	59	51	45	0,5	-10,7
22	S.Arabistan	20	20	22	34	40	0,5	17,6
23	Tayvan	52	53	53	50	40	0,5	-20,0
24	Güney Kore	49	46	44	42	39	0,5	-9,0
25	G.Afrika Cum.	32	33	37	38	38	0,4	0,0
26	Japonya	45	43	41	40	37	0,4	-7,5
27	Kolombiya	28	29	31	34	36	0,4	5,3
28	Venezuela	24	26	28	30	32	0,4	6,7
29	Fransa	41	37	32	34	31	0,4	-9,0
30	Cezayir	28	28	28	28	28	0,3	0,0
Toplam		6.313	6.743	7.415	7.861	8.110	95,5	3,2
DÜNYA TOPLAMI		6.620	7.050	7.725	8.210	8.495	100,0	3,5

Kaynak: Ceramic World Review Sayı 83, Ağustos-Ekim 2009

Dünya tüketimi ise son beş yıllık dönemde ortalama %8 artarken, 2008 yılında %3 oranında artarak 8,3 milyar m² olmuştur. 2008 yılında ortaya çıkan krizin etkileri ihracat rakamlarına yansımıştır. 2008 yılında dünya tüketim verilerine göre uluslararası ticaretin %76,8'ini iç satışlar; %23,2'sini ise ithalat ve ihracat oluşturmaktadır.

Seramik kaplama malzemelerinde dünyanın en önemli ve büyük üretici ülkesi olan Çin, 2008 yılında 3,4 milyar m² üretim gerçekleştirerek aldığı %40 pay ile lider konumunu sürdürmüştür. 2004-2008 yılları arasında dünya üretimi yaklaşık 1,9 milyar m² artış ile %28 oranında büyümüştür. Çin bu dönemde tek başına dünya toplam üretim artışının %58'ine karşılık gelen 1,1 milyar m² üretim artışı gerçekleştirmiştir.

Tablo 2: Dünya Seramik Kaplama Malzemeleri İhracatında İlk 15 Ülke

	ÜLKE	2004 (Milyon m ²)	2005 (Milyon m ²)	2006 (Milyon m ²)	2007 (Milyon m ²)	2008 (Milyon m ²)	2008 Dünya	2008 Dünya	2008/2007
							Tüketiminden	İhracatından	Değişim
							Aldığı Pay	Aldığı Pay	Oran
							(%)	(%)	(%)
1	Çin	260	342	450	500	570	6,9	29,7	14,0
2	İtalya	413	390	396	379	355	4,3	18,5	-6,4
3	İspanya	341	341	336	33	306	3,7	15,9	-8,1
4	Türkiye	94	97	93	104	92	1,1	4,8	-11,5
5	Brezilya	126	114	115	102	81	1,0	4,2	-20,3
6	Meksika	32	46	55	56	62	0,8	3,3	11,4
7	Portekiz	29	34	36	37	37	0,4	1,9	-2,1
8	BAE	23	25	32	38	34	0,4	1,8	-10,5
9	Polonya	17	19	21	30	34	0,4	1,8	14,1
10	Almanya	23	21	24	26	28	0,3	1,4	6,6
11	İran	10	14	19	17	27	0,3	1,4	58,8
12	Endonezya	36	31	33	28	27	0,3	1,4	-5,0
13	Tayland	22	25	27	25	25	0,3	1,3	0,0
14	Vietnam	9	12	15	25	25	0,3	1,3	0,0
15	Malezya	30	18	22	18	23	0,3	1,2	27,8
	Toplam	1.463	1.529	1.673	1.718	1.725	20,9	89,9	0,4
	Dünya Toplamı	1.635	1.715	1.865	1.910	1.919	23,2	100,0	0,5

Kaynak: Ceramic World Review Sayı 83, Ağustos-Ekim 2009

Çin, 2008 yılında toplam ihracattan aldığı %30 pay ve 570 milyon m² ihracat ile en fazla ihracat yapan ülke konumundadır. Yıllar bazında ihracatı artarak devam eden Çin, bir önceki yıla göre %14 artış kaydederek ilk sıradaki konumunu 2008 yılında da sürdürmüştür.

Dünya seramik kaplama malzemeleri ihracatında; İtalya 355 milyon m² ihracat ve %19 payla ikinci sırada, İspanya ise 306 milyon m² ihracat ve %16 payla üçüncü sırada yer almaktadır. Türkiye toplam dünya ihracatından aldığı %5 pay ve 92 milyon m² ihracat ile dördüncü sırada yer almaktadır. Dünya sıralamasında ilk 5 sırada yer alan ülkeler içinde Çin dışında tüm ülkelerin ihracatlarında düşüş yaşanmıştır. 2008 yılında en fazla ihracat artışı gerçekleştiren ülke %59'luk değişimle 11. sırada bulunan İran olurken, en hızlı düşüşü yaşayan ülke %20'lik azalışla Brezilya olmuştur.

2008 yılında dünya seramik kaplama malzemeleri ithalatı %0,5 oranında artarak 1,9 milyar m² olarak gerçekleşmiştir. ABD, 2008 yılı dünya seramik sağlık gereçleri ithalatından aldığı %8,2 pay ve 157 milyon m² ithalat ile ilk sırada yer almaktadır. ABD'yi ikinci sırada 112 milyon m² ve %6 pay ile Fransa, üçüncü sırada ise 99 milyon m² ve %5 pay ile S.Arabistan, dördüncü sırada 80 milyon m² ve %4 pay ile Almanya ve beşinci sırada 59 milyon m² ve %3 pay ile G.Kore izlemektedir.

İthalatında yaşanan %23'lük azalışa rağmen, ABD ilk sıradaki konumunu sürdürmektedir. 2008 yılında Körfez Bölgesi'nde yaşanan ithalat artışı dikkat çekicidir. Bir önceki yıla göre en fazla ithalat artışı gerçekleştiren ülkeler %44 değişim oranıyla Kuveyt, %29 ile S.Arabistan ve %27 ile BAE olmuştur.

Tablo 3: Dünya Seramik Kaplama Malzemeleri İthalatında İlk 20 Ülke

	ÜLKE	2004 (Milyon m ²)	2005 (Milyon m ²)	2006 (Milyon m ²)	2007 (Milyon m ²)	2008 (Milyon m ²)	2008 Dünya	2008 Dünya	2008/2007
							Tüketiminden	İthalatından	Değişim
							Aldığı Pay	Aldığı Pay	Oranı
							(%)	(%)	(%)
1	ABD	231	246	254	202	157	1,9	8,2	-22,6
2	Fransa	109	110	110	110	112	1,4	5,8	1,8
3	S.Arabistan	77	80	89	77	99	1,2	5,2	28,6
4	Almanya	106	90	87	83	80	1,0	4,2	-3,1
5	Güney Kore	42	51	54	66	59	0,7	3,1	-10,4
6	İngiltere	61	64	66	67	58	0,7	3,0	-13,4
7	Rusya	34	35	45	52	56	0,7	2,9	7,5
8	BAE	23	35	51	43	55	0,7	2,8	26,7
9	Yunanistan	39	42	43	51	44	0,5	2,3	-13,0
10	Romanya	21	27	28	33	35	0,4	1,8	5,5
11	Avustralya	37	32	31	34	33	0,4	1,7	-3,8
12	Kanada	33	32	33	35	30	0,4	1,6	-14,3
13	İsrail	27	29	26	30	30	0,4	1,6	0,0
14	Nijerya	13	19	27	22	30	0,4	1,6	36,4
15	Ukrayna.	15	12	16	25	27	0,3	1,4	7,5
16	Belçika-Lüks	23	22	23	28	26	0,3	1,4	-6,1
17	Tayland	15	22	20	22	25	0,3	1,3	13,6
18	İtalya	22	22	28	31	25	0,3	1,3	-20,0
19	Hindistan	15	18	20	22	24	0,3	1,3	9,1
20	Kuveyt	18	19	18	16	23	0,3	1,2	43,8
	Toplam	961	1.005	1.068	1.049	1.027	12,4	53,5	-2,1
	Dünya Toplamı	1.635	1.715	1.855	1.910	1.919	23,2	100,0	0,5

Kaynak: Ceramic World Review Sayı 83, Ağustos-Ekim 2009

1.2 Seramik Sağlık Gereçleri

Tablo 4: Dünya Seramik Sağlık Gereçleri İhracatı

ÜLKELER		2006	2007	2008	2007/2008	2008
		Bin \$	Bin \$	Bin \$	Değişim	Pay
1	Çin	635.302	735.178	817.925	11,3	17,6
2	Almanya	303.252	369.820	439.162	18,8	53,7
3	İtalya	338.353	399.663	424.606	6,2	9,1
4	Meksika	374.271	394.530	405.788	2,9	8,7
5	Türkiye	189.711	198.889	176.516	-11,2	3,8
6	Portekiz	173.287	193.441	174.354	-9,9	3,8
7	Fransa	168.177	169.412	160.538	-5,2	3,5
8	İspanya	144.333	172.202	148.705	-13,6	3,2
9	ABD	122.221	136.647	146.752	7,4	3,2
10	Tayland	122.187	149.925	137.819	-8,1	3,0
	Diğer	1.603.077	1.736.778	1.609.126	-7,3	34,7
	TOPLAM	4.174.171	4.656.485	4.641.291	-0,3	100,0

Kaynak: Birleşmiş Milletler İstatistik Bölümü

Tablo 5: Dünya Seramik Sağlık Gereçleri İthalatı

ÜLKELER		2006	2007	2008	2007/2008	2008
		Bin \$	Bin \$	Bin \$	Değişim	Pay
1	ABD	962.366	1.005.471	944.163	-6,1	19,3
2	İngiltere	318.951	365.629	320.960	-12,2	6,6
3	Fransa	218.124	245.818	275.095	11,9	5,6
4	Almanya	234.645	260.992	260.439	-0,2	5,3
5	İspanya	304.978	335.758	203.987	-39,2	4,2
6	Kanada	148.385	160.083	170.666	6,6	3,5
7	Rusya Fed.	92.282	135.854	144.586	6,4	3,0
8	İtalya	107.775	134.837	121.108	-10,2	2,5
9	Belçika	85.722	124.696	120.972	-3,0	2,5
10	Danimarka	81.606	100.447	115.620	15,1	2,4
	Diğer	1.576.613	1.959.890	2.203.936	12,5	45,1
	TOPLAM	4.131.447	4.829.475	4.881.532	1,1	100,0

Kaynak: Birleşmiş Milletler İstatistik Bölümü

2008 yılında dünya seramik sağlık gereçleri ihracatı bir önceki yıla oranla %0,3 azalış kaydederek 4,6 milyar \$ seviyesinde gerçekleşmiştir. Çin, 2008 yılında bir önceki yıla göre %11 artışla ve toplam ihracattan aldığı %18'lik payla sektörde lider konumunu sürdürmektedir. Çin'i sırasıyla 439 milyon \$ ihracat ile Almanya, 425 milyon \$ ihracat ile İtalya, 406 milyon \$ ihracat ile Meksika izlemektedir. Türkiye 177 milyon \$ ihracat ve toplam ihracattan aldığı %4 pay ile dünya sıralamasında 5. sırada yer almaktadır.

2008 yılı içerisinde dünya seramik sağlık gereçleri ithalatı ise %1,1 artarak 4,9 milyar \$ olarak gerçekleşmiştir. ABD 944 milyon \$ ithalat ve %19 pay ile birinci konumdadır. İkinci sırada 321 milyon \$ (%7 pay) ile İngiltere, üçüncü sırada ise 275 milyon \$ (%6 pay) ile

Fransa, dördüncü sırada 260 milyon \$ (%5 pay) ile Almanya ve beşinci sırada 204 milyon \$ (%4 pay) ile İspanya yer almaktadır.

2. Türk Seramik Sektörü

2009 yılında Türk seramik sektörü %21 azalışla 738 milyon \$ değerinde ihracat gerçekleştirmiştir. Seramik sektöründe 2009 yılında en fazla ihracat yapılan ülkeler sırasıyla Almanya, İngiltere, İsrail, Fransa ve Azerbaycan olmuştur.

2009 yılında seramik sektörünün en önemli ihraç kalemi seramik kaplama malzemeleri olmuştur. 2008 yılında 526 milyon \$ olan ihracat 2009 yılında değer bazında %24 azalarak 401 milyon \$ seviyesinde gerçekleşmiştir. Dünya seramik kaplama malzemeleri üretim sıralamasında dokuzuncu olan Türkiye'nin 2008 yılında üretimi bir önceki yıla göre %1,9 azalışla 225 milyon m² olmuştur. 2008 yılında Türkiye toplam dünya üretiminden %3 pay almıştır. Söz konusu mal grubunda en fazla ihracat yapılan başlıca ülkeler Almanya, İsrail, İngiltere, Kanada ve Azerbaycan olmuştur.

Türk seramik sektöründe seramik kaplama malzemelerinden sonra en önemli ürün grubu olan seramik sağlık gereçlerinde ise; gerçekleşen ihracat 2008 yılında 180 milyon \$ iken, 2009 yılında değer bazında %21 azalarak 143 milyon \$ olmuştur. Söz konusu mal grubunda en fazla ihracat yapılan başlıca ülkeler sırasıyla Almanya, İngiltere, Fransa, İtalya ve İspanya'dır.

Ekonomik kriz ve dünyanın en önemli pazarlarında inşaat, konut ve yenileme sektörlerinde görülen durgunluk özellikle geleneksel pazarlar olan Avrupa ülkeleri ve ABD'ye ihracatımızı önemli oranda düşürmüştür. Avrupa ve ABD'ye nazaran Ortadoğu Bölgesi, krizden çok daha az etkilenmiştir. Bu nedenle firmaların büyük çoğunluğu Ortadoğu pazarına yönelmişlerdir. Bununla birlikte, Kuzey Afrika ve Ortadoğu Bölgesi Türk üreticiler için çok kolay pazarlar değildir. Hem coğrafi özellikler açısından zorlayacak hem de o bölgelere yönlendirilecek insan kaynağı bulmakta sıkıntı yaratacak, düzensiz pazarlardır. Ürün zevki Avrupa'dan farklı olması nedeniyle, firmaların ürün portföyünü de elden geçirmesi ve bu pazarlara yönelik ürün çeşitliliği oluşturması gerekmektedir.

ABD ise; ne Avrupa ne de Orta Doğu'ya benzeyen, içinde farklı ürün çeşitliliği barından bir pazardır. ABD'ye yönelik ihracatlarda ne kadar düşüş de olsa, çok büyük pazar olmasından dolayı seramik sektörü için kolay vazgeçebilecek bir pazar değildir.

**Tablo 6: TÜRKİYE GENELİ SERAMİK SEKTÖRÜ İHRACATININ
ÜLKELERE GÖRE DAĞILIMI
(2008 ve 2009 Yılları Ocak-Aralık Dönemi)**

Ülke	2008 YILI		2009 YILI		(%) DEĞİŞİM	
	Miktar (Kg)	Değer (\$)	Miktar (Kg)	Değer (\$)	Miktar	Değer
ALMANYA	131.114.816	111.085.027	118.967.349	101.496.741	-9,3	-8,6
İNGİLTERE	180.942.895	100.538.495	136.781.328	68.682.537	-24,4	-31,7
İSRAIL	187.509.951	63.114.496	160.231.827	55.963.998	-14,5	-11,3
FRANSA	68.756.577	48.203.294	56.260.380	41.844.673	-18,2	-13,2
AZERBAYCAN	79.669.024	38.493.137	66.263.546	32.383.966	-16,8	-15,9
KANADA	91.840.384	32.929.792	68.992.332	26.614.856	-24,9	-19,2
İTALYA	26.804.104	25.592.353	20.846.692	26.272.013	-22,2	2,7
YUNANİSTAN	83.451.602	36.119.849	52.173.091	22.419.918	-37,5	-37,9
ROMANYA	100.046.881	39.112.228	51.212.622	21.653.122	-48,8	-44,6
ABD	64.690.681	36.448.466	37.128.251	21.223.712	-42,6	-41,8
LİBYA	11.524.878	10.727.502	27.499.709	20.652.449	138,6	92,5
İRAK	14.433.299	10.529.202	39.733.135	20.389.967	175,3	93,7
GÜRCİSTAN	60.701.492	23.543.625	41.478.702	15.279.357	-31,7	-35,1
İSPANYA	13.911.915	23.359.664	9.427.936	14.685.728	-32,2	-37,1
İRAN	12.430.387	7.338.536	22.294.751	14.504.965	79,4	97,7
UKRAYNA	48.507.127	26.697.725	14.859.276	13.252.137	-69,4	-50,4
BULGARİSTAN	57.635.764	24.567.846	27.562.562	12.472.170	-52,2	-49,2
HOLLANDA	29.776.464	16.138.231	22.696.493	12.425.239	-23,8	-23,0
TÜRKMENİSTAN	11.996.752	7.073.213	17.925.879	12.179.430	49,4	72,2
BELÇİKA	19.908.412	14.785.359	21.477.850	11.244.822	7,9	-23,9
DİĞER	349.929.089	231.689.629	259.716.618	172.627.517	-25,8	-25,5
TOPLAM	1.645.582.495	928.087.670	1.273.530.331	738.269.316	-22,6	-20,5

Kaynak: İhracatçı Birlikleri Kayıt Rakamları

**Tablo 7: TÜRKİYE GENELİ SERAMİK KAPLAMA MALZEMELERİ İHRACATININ
ÜLKELERE GÖRE DAĞILIMI
(2008 ve 2009 Yılları Ocak-Aralık Dönemi)**

Ülke	2008 YILI		2009 YILI		(%) DEĞİŞİM	
	Miktar (Kg)	Değer (\$)	Miktar (Kg)	Değer (\$)	Miktar	Değer
ALMANYA	103.786.570	62.974.755	94.526.393	57.396.957	-8,9	-8,9
ISRAİL	177.811.144	54.187.546	151.614.426	48.049.572	-14,7	-11,3
İNGİLTERE	150.905.894	55.775.406	117.795.151	43.181.717	-21,9	-22,6
KANADA	90.653.331	31.206.008	67.261.213	24.407.346	-25,8	-21,8
AZERBAYCAN	69.822.718	27.207.363	55.911.123	21.481.467	-19,9	-21,0
FRANSA	55.704.174	25.424.155	44.018.224	19.962.076	-21,0	-21,5
YUNANİSTAN	76.587.903	26.939.538	47.741.366	16.422.832	-37,7	-39,0
ROMANYA	84.507.390	30.782.635	44.546.469	16.168.979	-47,3	-47,5
GÜRCİSTAN	55.103.665	20.124.704	39.197.612	12.940.327	-28,9	-35,7
ABD	55.390.907	22.306.375	29.526.643	11.980.704	-46,7	-46,3
LİBYA	10.131.635	6.741.511	23.293.224	10.464.358	129,9	55,2
IRAK	7.414.624	4.244.033	27.064.530	10.273.223	265,0	142,1
FİNLANDİYA	17.764.839	10.433.428	16.822.590	9.322.918	-5,3	-10,6
BULGARİSTAN	37.429.261	15.412.117	22.373.804	8.827.159	-40,2	-42,7
HOLLANDA	27.148.711	12.596.720	17.628.642	7.809.138	-35,1	-38,0
BELÇİKA	16.180.715	7.831.462	16.927.249	7.723.305	4,6	-1,4
TÜRKMENİSTAN	9.434.698	4.743.766	14.791.992	7.389.956	56,8	55,8
KKTC	21.213.184	9.358.171	16.659.938	6.496.598	-21,5	-30,6
İSVEÇ	15.359.080	8.969.947	11.065.564	6.042.335	-28,0	-32,6
SURİYE	7.080.135	3.166.007	12.059.011	4.741.416	70,3	49,8
DİĞER	181.866.136	85.036.310	97.969.261	49.580.458	-46,1	-41,7
TOPLAM	1.271.296.715	525.461.955	968.794.422	400.662.841	-23,8	-23,8

Kaynak: İhracatçı Birlikleri Kayıt Rakamları

Tablo 8: TÜRKİYE GENELİ SERAMİK SAĞLIK GEREÇLERİ İHRACATININ ÜLKELERE GÖRE DAĞILIMI
(2008 ve 2009 Yılları Ocak-Aralık Dönemi)

Ülke	2008 YILI		2009 YILI		(%) DEĞİŞİM	
	Miktar (Kg)	Değer (\$)	Miktar (Kg)	Değer (\$)	Miktar	Değer
ALMANYA	12.532.349	21.606.375	12.771.882	22.195.307	1,9	2,7
İNGİLTERE	18.374.088	32.325.088	11.763.956	18.680.697	-36,0	-42,2
FRANSA	7.652.557	13.066.142	8.065.163	13.154.710	5,4	0,7
İTALYA	7.382.672	11.602.825	8.337.049	11.749.219	12,9	1,3
İSPANYA	6.234.718	10.371.548	3.642.169	6.265.856	-41,6	-39,6
ABD	7.072.796	10.062.640	3.743.078	5.767.978	-47,1	-42,7
ISRAİL	3.843.596	5.088.237	3.502.725	4.936.535	-8,9	-3,0
LİBYA	1.188.878	1.855.731	2.445.925	4.917.648	105,7	165,0
IRAK	1.439.070	3.413.920	3.211.062	4.578.985	123,1	34,1
AZERBAYCAN	2.127.098	4.190.210	1.823.323	3.832.409	-14,3	-8,5
TÜRKMENİSTAN	693.980	1.390.285	1.028.497	2.523.248	48,2	81,5
ROMANYA	3.213.322	4.270.120	2.332.122	2.433.845	-27,4	-43,0
YUNANİSTAN	2.078.642	3.404.047	1.451.581	2.358.999	-30,2	-30,7
İST.DERİ SERB.BÖLGE	2.561.086	6.520.464	960.577	2.297.614	-62,5	-64,8
KANADA	1.083.377	1.563.432	1.505.052	2.075.382	38,9	32,7
BAE	1.305.964	2.720.174	978.035	1.987.065	-25,1	-27,0
KKTC	1.187.192	2.470.553	921.170	1.914.998	-22,4	-22,5
AVUSTURYA	914.313	1.464.166	1.223.320	1.879.900	33,8	28,4
ÇEK CUMHURİYETİ	759.425	1.639.204	951.530	1.811.081	25,3	10,5
BULGARİSTAN	2.424.138	3.313.849	1.415.503	1.552.052	-41,6	-53,2
DİĞER	19.586.194	37.908.668	14.292.800	25.636.996	-27,0	-32,4
TOPLAM	103.655.455	180.247.678	86.366.516	142.550.521	-16,7	-20,9

Kaynak: İhracatçı Birlikleri Kayıt Rakamları